

Het Kadaster van 1832 op Internet

ELGER HEERE EN
MARTIJN STORMS

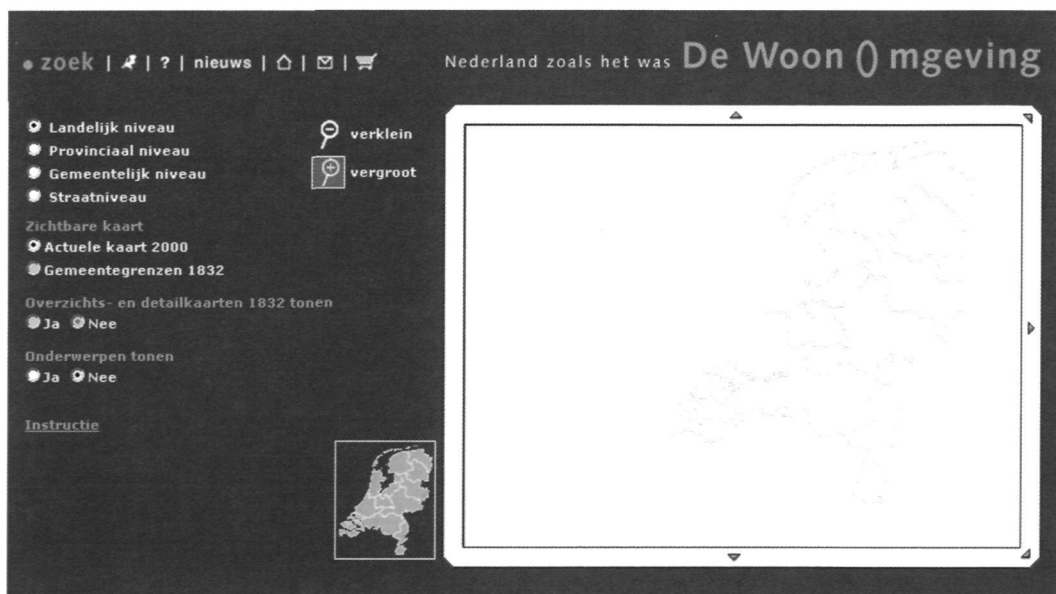
Eind 2003 is de website 'De Woonomgeving' gelanceerd (Wieland, 2003). Dit project is een initiatief van de DIVA (Vereniging voor de documentaire informatievoorziening en het archiefwezen) en beoogt de ontsluiting van de kadastrale minuutplannen uit 1832 met de bijbehorende OAT's (Oorspronkelijk Aanwijzende Tafels). In dit artikel zal worden ingegaan op de mogelijkheden die 'De Woonomgeving' biedt.

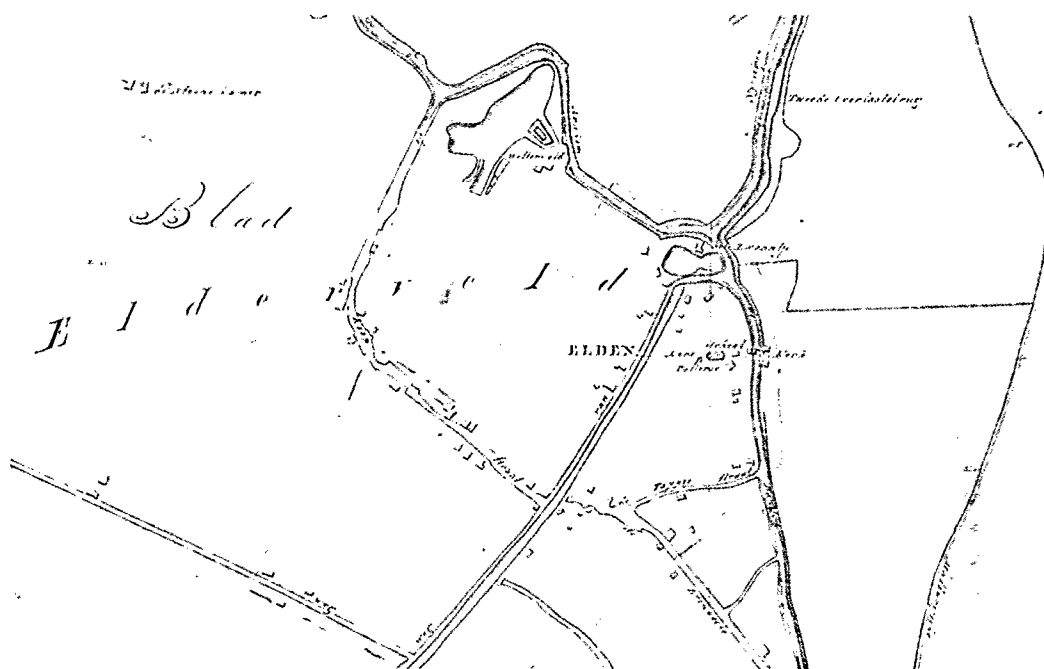
OPRICHTING EN INRICHTING VAN HET KADASTER

Na een eerdere mislukte poging om tot een uniforme, landsdekkende grondadministratie te komen, wordt op 1 oktober 1832 'het Kadaster', naar Frans voorbeeld, ingevoerd. De basis van het Kadaster wordt gevormd door de tussen 1811 en 1831 vervaardigde *minuutplannen* voor de landmeetkundige situatie en de *OAT's* voor de administratieve gegevens. De inrichting van het Kadaster is geheel gericht op het bijhouden van wijzigingen, zowel van de landmeetkundige als van de administratieve situatie. Het gehele Nederlandse grondgebied werd opgesplitst in kadastrale gemeenten, waarvan de grenzen vastgelegd werden in het *Proces verbaal van grensbepaling*. Een kadastrale gemeente bestaat uit secties. In elke sectie zijn de percelen doorlopend genum-

merd. Deze secties worden afgebeeld op één of meerdere kaartbladen: de eigenlijke minuutplannen. Deze kaarten hebben een afmeting van 65x100 cm, zijn niet op het noorden gericht en variëren in schaal van 1 : 1.250 voor stedelijke gebieden, 1 : 2.500 voor de iets minder bevolkte gebieden en 1 : 5.000 voor het landelijke gebied. In totaal zijn er 17.000 kaartbladen. Op een *verzamelplan* werd de indeling van de kadastrale gemeente in secties en kaartbladen weergegeven. De oorspronkelijke minuutplannen bleven in principe ongewijzigd. Alleen gewijzigde perceelnummers werden met rood onderstreept. Ook werden eventuele wijzigingen van de kadastrale gemeenten aangegeven. Bij het inmeten van nieuwe perceelsgrenzen in het veld dienden alle

Het openingsscherm van De Woonomgeving

Fragment van een verzamelplan (kadastrale gemeente Elden).

rechthebbenden van de te veranderen percelen aanwezig te zijn en de exacte ligging van de grenzen aan te geven. De gegevens van het veldwerk werden overgebracht op het *bijblad*. Het bijblad is een kopie van het minuutplan, waarop de gewijzigde perceelgrenzen worden ingetekend. De *hulpkaarten* vormen een detailtekening waarop de oude en nieuwe situatie van alleen de betreffende percelen staat aangegeven. Door het overnemen van alle gewijzigde percelen van het bijblad en de ongewijzigde percelen van het oorspronkelijke minuutplan werd het *netteplan* gemaakt. Dit diende voor gebruik bij de kadastrale bewaringen. Voor de gemeenten werden kopieën van de netteplans gemaakt, het *gemeenteplan*. Het *veldplan*, eveneens een kopie van het netteplan, diende voor werkzaamheden in het veld.

In een latere fase zijn gehele minuutplans opnieuw ingemeten. Aanleiding hiervoor kon zijn

een groot aantal wijzigingen of het ophanden zijn van grote projecten binnen het kaartblad, zoals een ruilverkaveling of stadsuitbreiding. Deze nieuwe minuutplans worden *Carréplans* genoemd.

De administratieve gegevens werden opgeschreven in de OAT's. Dit zijn lijsten van opeenvolgende perceelnummers binnen de sectie met de bij de percelen horende basisgegevens als eigenaar, grootte en gemiddelde opbrengst. In de oorspronkelijke opzet werden wijzigingen bijgehouden in de *Suppletoire Aanwijzende Tafels* (SAT's), door middel van doorhalingen en bijbeschrijving. In de praktijk zijn vaak de OAT's voor dit doel gebruikt. Aan de hand van deze tafels werden perceelsgewijze leggers samengesteld. Hierin worden alle percelen van één eigenaar genoemd onder het *artikelnummer*. De SAT's zijn bijgehouden tot 1863. Daarna is dit vervangen door het *Register nr. 71*, met als titel: *Register, houdende verwijzing van de nummers der percelen naar de plans en naar de artikelen van de legger, waarop zij voorkomen*. Dit register

Fragment van een OAT
(Emmen)

No. d. Perceel	Aard van de grond	EIGENAREN EN FRUCHTGEBRUIKERS.				VOOFT	MEETINGEN	MUREN-GROOTE			KLAASERING DER									
		NAAM.	VORNAAMEN.	SPECTER.	WONPLAATSEN.			VAN	TUSSEN	AAN	OORDEEL									
											IN DE									
144		de heer	Jesud	land	Emmen	37	handmaat	2	77	6										
145		de heer	van Leeuwen	land	Emmen	38	handmaat	2	6	10										
146		de heer	van Leeuwen	land	Emmen	32	handmaat	1	9	2										
147		de heer	van Leeuwen	land	Emmen	35	handmaat	3	7	10										
148		de heer	van Leeuwen	land	Emmen	33	handmaat	2	7	7										
149		de heer	van Leeuwen	land	Emmen	34	handmaat	1	7	7										
150		de heer	van Leeuwen	land	Emmen	37	handmaat	2	7	6										
151		de heer	van Leeuwen	land	Emmen	37	handmaat	2	6	6										
152		de heer	van Leeuwen	land	Emmen	38	handmaat	2	7	7										
153		de heer	van Leeuwen	land	Emmen	37	handmaat	2	7	6										

bevat van elke gemeente de sectieaanduiding en perceelnummers, waarbij de ligging in de minuutplan met behulp van een index op het ruittennet wordt aangegeven. Tevens worden de artikelnummers genoemd van de legger waarin het bewuste perceel voorkomt. Bij wijzigingen van het eigendom van of de rechten op een perceel wordt in het register nr. 71 het nieuwe artikelnummer vermeld, achter de bestaande nummers. Dit register legt dus de relatie vast tussen de perceelnummers in de minuutplannen en de artikelnummers van de rechthebbenden in de leggers. Holleman (2002) gaat uitgebreid in op de totstandkoming van het Kadaster en alles wat daaraan voorafging.

DE BASISFUNCTIONALITEIT

De site 'De Woonomgeving' bestaat uit twee delen: de zogenaamde basisfunctionaliteit en pilots die de basisinformatie verrijken. Het openingsscherm van de basisfunctionaliteit laat een kaart van Nederland zien. Op het gebied, waar men informatie over zoekt, kan geklikt worden. Men kan op drie niveaus inzoomen. Op het eerste niveau verschijnen de gemeentegrenzen in beeld. Op het tweede ni-

veau verschijnen de sectiegrenzen in beeld. Vanaf het derde niveau, met de Topografische Kaart 1:50.000 als achtergrond, verschijnen er een aantal informatie icoontjes. Als men hierop klikt wordt er verder ingezoomd en verschijnt er een topografische kaart, met daarop 'VP' en 'MP'. In het eerste geval wordt het verzamelplan geopend in het scherm, in het tweede geval de minuutplan. Er kan geografisch worden gezocht naar een bepaald minuutplan, maar ook op gemeente, toponiem, landmeter en postcode. Wanneer de postcode bekend is, is deze zoekmogelijkheid aan te bevelen, omdat men dan sneller de gewenste minuutplan gevonden heeft (Heere & Storms, 2003). Het is aan te raden bij het raadplegen van de digitale bestanden geen pop-up killer te gebruiken. De kaarten en OAT's die opgevraagd worden verschijnen namelijk in een apart venster (een zogenaamde pop-up window). Een pop-up killer schakelt deze windows uit.

DE PILOTS

Diverse archieven en andere instellingen hebben projecten ontwikkeld waar de minuutplannen en OAT's praktisch worden gebruikt. Deze pi-

lots kunnen in drie groepen worden onderscheiden. De pilots in de eerste groep maken gebruik van gevectoriseerde minuutplans waaraan de OAT's zijn gekoppeld. Deze koppeling maakt het mogelijk selecties te maken van namen en grondgebruik. Pilots in deze categorie zijn die van HCO (Historisch Centrum Overijssel), HCO-Alterra, Leek, Nijmegen, Norg, Roden, het Utrechts Archief en Veere.

Bij de tweede groep pilots is extra informatie toegevoegd. De gegevens uit de OAT, gekoppeld aan de gevectoriseerde minuutplans, worden uitgebreid met informatie uit andere bronnen, zoals floreen- en stemkohieren (Fryske Akademy) en haardstedenregisters, huizenprotocollen en verpondingsregisters (Delft).

Bij de laatste groep pilots is er geen directe verbinding met de kadastrale informatie. Het betreft de pilots luchtfoto's, prekadastrale kaartboeken en veldminuten.

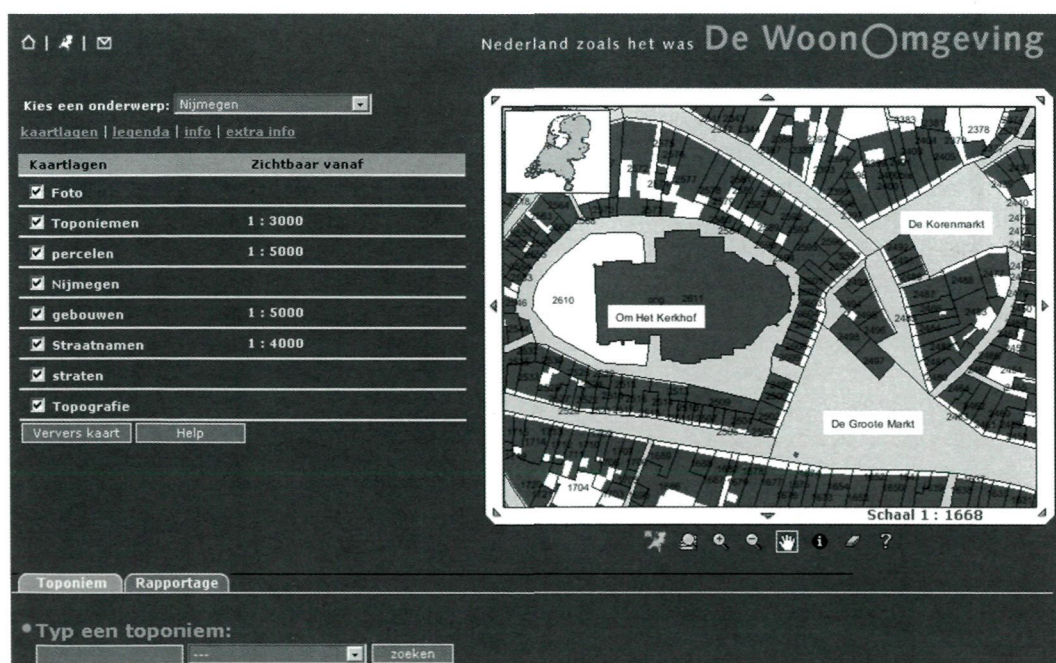
Voor de pilot van het stadsarchief Sittard is er

een eigen internetsite ontwikkeld. De link naar dit project is te vinden onder 'ZOEK' en vervolgens 'Sittard'. Onder 'ZOEK' zijn nog meerdere links te vinden, die op dit moment nog niet aanklikbaar zijn. Het betreft de pilots Eindhoven, Leiden, Nagele, Oisterwijk, Rotterdam en prekadastrale kaarten van Noord-Holland. Deze pilots worden verder buiten beschouwing gelaten.

PILOTS MET GEVECTORISEERDE MINUUTPLANS MET DAARAAN GEKOPPELD DE OAT'S

De meeste pilots zijn gebaseerd op gevectoriseerde minuutplans, waaraan de gegevens uit de OAT's zijn gekoppeld. Dit betekent dat, vanaf een gegeven schaalniveau, alle percelen van de minuutplans zichtbaar worden met het bijbehorende kadastrale nummer. Wanneer met het info-icoon wordt geklikt op een perceel, verschijnt de OAT informatie van het betreffende perceel. Met de functie 'Toon selectie op kaart' worden alle percelen van de betreffende eigenaar gevisualiseerd.

De pilot van Nijmegen.

Bij alle pilots in deze categorie is het mogelijk om op toponiemen te zoeken. Daarnaast biedt de rapportagefunctie de mogelijkheid om hetzij op eigenaar (naam), hetzij op grondgebruik (cultuur) te selecteren. De selecties worden wederom weergegeven op de kaart.

De pilots in deze categorie onderscheiden zich door de toegevoegde elementen. De projecten van Nijmegen, Norg en Roden hebben oude foto's of etsen (onder de noemer 'foto') toegevoegd. In het geval van Roden worden enkele foto's getoond van hetzelfde object. Hierdoor volgt men het object in de tijd. Bij Norg en Leek zijn overzichtskaarten toegevoegd en bij Veere is er historisch-geografische informatie in de vorm van een tekstbestand toegevoegd. De pilots van het HCO (met betrekking tot de gemeenten Dalfsen, Heino en Delden), en van Leek en Norg bieden als extra de diverse Processen der Grensbeplanning. De eerste twee hebben dan ook nog de tarieflijsten toegevoegd en het HCO heeft ook nog eens documenten over het verloop van de kadastrering erbij betrokken. Zoals uit de paragraaf over het Kadaster bleek, kunnen dit zeer nuttige aanvullingen zijn voor onderzoekers. Deze documenten zijn overigens in PDF-formaat. De gebruiker heeft dus het programma Acrobat Reader nodig om ze te bekijken. Dit programma is gratis te downloaden via www.adobe.nl.

PILOTS MET TOEGEVOEGDE INFORMATIE

De pilots van het Gemeentearchief Delft en de Fryske Akademy hebben gemeenschappelijk dat ze prekadastrale informatie, eigendomsadministraties van voor 1832, koppelen aan de kadastrale informatie uit 1832.

De stem- en floreenkohieren uit Friesland maken het mogelijk om vlakdekkende bezitsreconstructies te maken van 1850 terug tot 1640. Door gebruik te maken van eerder onderzoek kan men van 1640 nog verder terug in de tijd. Stemkohieren werden gebruikt om het stemrecht van sate-bezitters vast te stellen. De sate's waren de oude, volwaardige, agrarische bedrijven, welke

de basiseenheid vormde voor bestuur en belastingen. Floreenkohieren hadden een fiscaal doel. Ze werden gebruikt zowel ter bepaling van de grondbelasting als voor de waterschaps- en kerkbelasting (Mol & Noomen, 1998).

Kern van de Friese pilot zit onder het tabblad 'Tijdbalk'. Deze is in vier vakken onderverdeeld. Het meest rechter tijdvak (1800-1900) geeft de ruimtelijke verdeling aan ten tijde van de invoering van het Kadaster. Eén tijdvak terug, 1700-1800, geeft de ruimtelijke verdeling aan op basis van reconstructies met de floreenkohieren. Nog een stap terug geeft de reconstructie op basis van de stemkohieren en het eerste tijdvak (<< 1600) geeft de verdeling van de klooster- en parochiegoederen. Deze wijze van presenteren is uitermate geschikt om onderzoek te doen naar één bepaald gebied, waarbij men het grondbezit in stappen kan reconstrueren. In dit kader is het buitengewoon handig dat het mogelijk is om, bijvoorbeeld in het tijdvak << 1600 een bepaalde selectie te maken, bijvoorbeeld alle goederen van het dorp Slappeterp. Deze selectie kan zichtbaar gemaakt worden op de kaart door de functie 'Toon deze selectie op de kaart'. De gebieden die in het bezit waren van het dorp Slappeterp worden nu getoond. Gaat men navigeren via de tijdbalk, dan blijven deze selecties staan. Zo is op perceelsniveau te volgen hoe deze is opgesplitst en wie de eigenaren en gebruikers dan wel pachters waren.

De pilot van Delft, opgezet door het gemeentearchief aldaar, werkt in principe op dezelfde manier. De prekadastrale informatie is in dit project afkomstig van haardstedenregisters, huizenprotocollen en verpondingsregisters. Haardstedengeld was een type onroerend goed belasting, waarbij het aantal haarden dat in een huis aanwezig was, bepalend was voor de hoogte van die belasting. In de huizenprotocollen en de verpondingsregisters werden de opeenvolgende eigenaren van één bepaald huis genoteerd. De werking van de Delftse pilot is verder identiek aan die van de Fryske Akademy. Ook hier is de basis van de pilot de tijdbalk, waar men van

een bepaald gebied de opeenvolgende eigenaren kan bekijken. En ook hier blijft een gemaakte selectie staan, wanneer men navigeert door middel van de tijd balk. De Friese pilot laat zien hoe een dergelijk systeem werkt voor met name de buitengebieden, de Delfse pilot laat de werking zien in een stedelijk gebied.

PILOTS ZONDER DIRECTE VERBINDING MET DE MINUUTPLANS

Een drietal pilots gaat in op het gebruik van materiaal dat in principe los staat van de kadastrale minuutplans of OAT's, maar die wel een uitstekende aanvulling hierop kunnen vormen voor onderzoekers.

Het project 'Prekadastrale kaartboeken' is opgezet door ondergetekenden, in samenwerking met het gemeentearchief Delft, het Utrechts Archief en het Gelders Archief. In prekadastrale kaartboeken, vervaardigd tussen 1550 en 1832, werd het grondbezit van een bepaalde instelling of persoon, zoals de kerk, een weeshuis of een landheer, weergegeven. De kaarten, waarop vaak slechts één of enkele percelen staan afge-

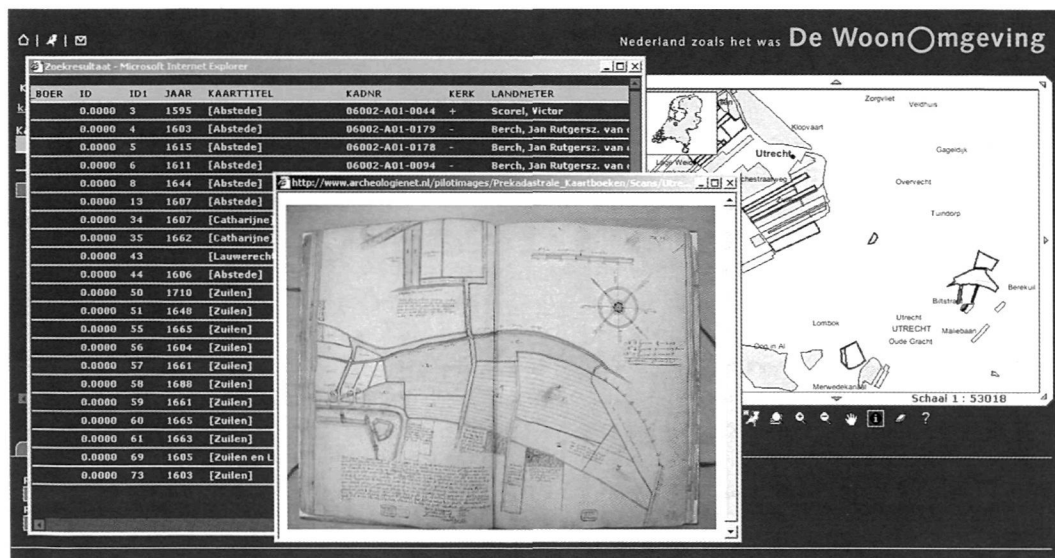
beeld, hadden tot doel het bijhouden van de grondadministratie. De pilot richt zich op drie gebieden: Delft, Utrecht en Gelderland.

In het eerste geval is het een aanvulling op de pilot van het gemeentearchief. Daar waar deze zich richten op prekadastrale bronnen binnen het stedelijke gebied van Delft, richt de kaartboekenpilot zich op de Delftse ommelanden. Bij Utrecht richt de kaartboekenpilot zich op het huidige bebouwd gebied van de stad Utrecht en De Bilt. Dit komt overeen met het gebied dat de pilot van het Utrechts Archief bestrijkt. De Gelderse kaartboeken onderscheiden zich binnen dit project doordat ze kaarten bevatten van grotere, aaneengesloten gebieden.

We bekijken het project van Utrecht wat nader. Met de zoom-tool kunnen we in het aangegeven gebied een perceel van een prekadastrale kaart selecteren. Met de info-tool kan dit perceel worden aangeklikt, waarna beknopte informatie over het kaartboek waar het perceel zich in bevindt en de bewaarplaats daarvan getoond wordt. Ook kan, met behulp van de 'Klik hier voor bestand'-button een afbeelding van de oude kaart getoond worden.

Meer uitgebreide informatie over de perceels-

De pilot Prekadastrale kaartboeken.

kaarten kan worden verkregen door gebruik te maken van de 'Rapportage'-mogelijkheid. Wanneer het rapport wordt opgevraagd van bijvoorbeeld het kaartboek van het kapittel Sint Jan, opent zich een scherm met daarin alle perceelskaarten die in het betreffende kaartboek voorkomen. Met '+' en '-' wordt daarbij aangegeven welke topografische elementen op de betreffende kaarten voorkomen. Helaas is het niet mogelijk rapportages te maken op deze topografische elementen. Het is dus niet mogelijk om alle kaarten te zoeken waarop bijvoorbeeld molens voorkomen. Wel wordt de ligging van de percelen aangegeven op de overzichtskaart in het hoofdscherm.

Het Nationaal Archief heeft een pilot opgezet waarbij de Nederlandse veldminuten zijn gedigitaliseerd en via De Woonomgeving toegankelijk worden gemaakt. De veldminuten werden vervaardigd in de periode 1840-1859. Voor de vervaardiging van deze kaarten werden de kadastrale minuutplannen verkleind tot 1 : 25.000 en aangevuld met topografische informatie. Deze veldminuten waren de bronbestanden voor de TMK (Topographische Militaire Kaart), de eerste landsdekkende topografische kaart in Nederland (Koeman, 1983).

De navigatie is bij deze pilot vrijwel identiek aan de voorgaande. Men kan navigeren door in te zoomen op de kaart en een bepaald blad aan te klikken met het info-icoon, maar men kan ook zoeken door het maken van rapportages. Hier zijn de mogelijkheden wat uitgebreider dan bij de kaartboeken. Men kan rapportages maken op bladnummer, jaar, plaats en landmeter (naam). Ook bij deze rapportages worden de selecties op de kaart getoond. Helemaal foutloos werkt het overigens niet. Wanneer bijvoorbeeld op Arnhem wordt gezocht, krijgt men een rapport van één veldminuut, maar worden twee veldminuten in de kaart geselecteerd. Naast de correcte locatie van Arnhem wordt ook 's-Heerenberg getoond. Zo zijn er meer voorbeelden te noemen van dit soort foutjes.

De laatste pilot in deze categorie is wederom

opgezet door het Nationaal Archief, nu in samenwerking met de Topografische Dienst. Het gaat hier om de ontsluiting van luchtfoto's.

De foto's die in dit project gepresenteerd worden zijn gemaakt door de Engelse luchtmacht, de RAF (Royal Air Force), in de periode 1942-1945. Nederland is in deze periode geheel gefotografeerd door de RAF, maar van de circa 200.000 foto's die dit heeft opgeleverd zijn er 'slechts' 3.000 via deze site te bekijken.

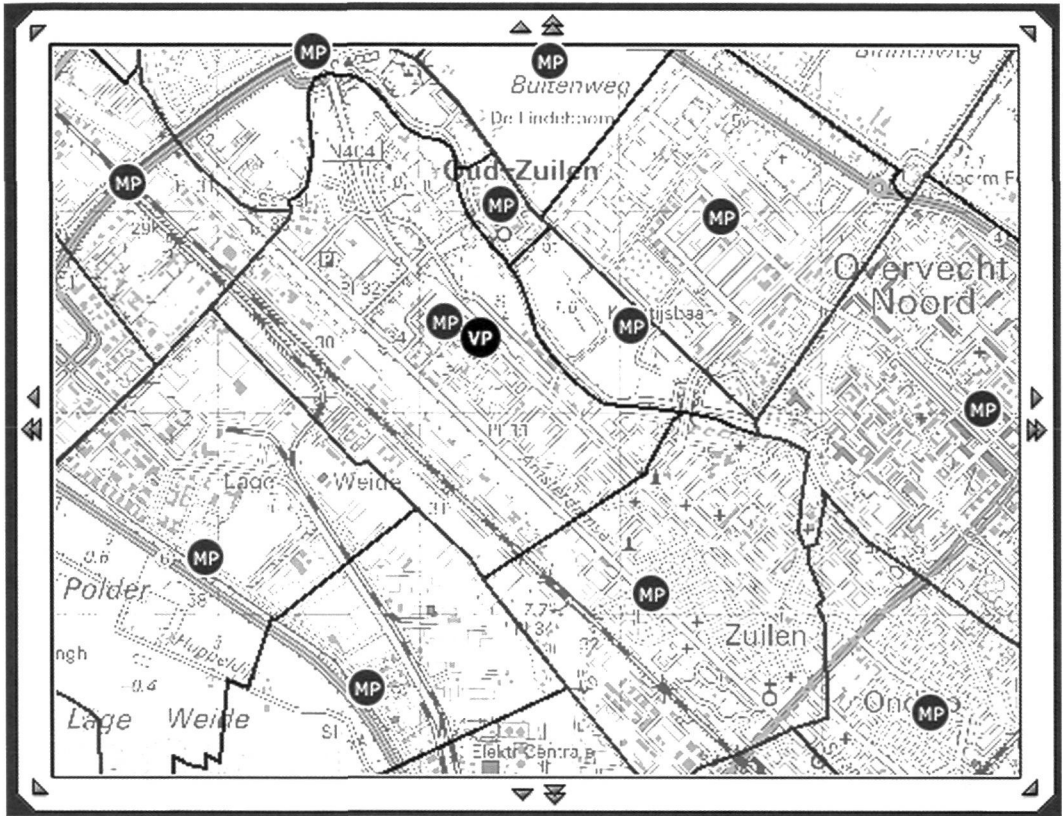
Wanneer de pilot opgestart wordt, verschijnen in de overzichtskaart de gebieden waarvan de luchtfoto's opvraagbaar zijn. Wat direct opvalt, is dat de foto's aan elkaar grenzen en elkaar ook voor 60%, overlappen. Dit maakt het mogelijk om de foto's stereoscopisch, dat wil zeggen driedimensionaal te presenteren. Hiervoor dient men wel over zeer specialistische software te beschikken of de foto's uit te printen en met een stereoscopische kijker te bekijken.

De foto's openen verkleind in een apart scherm. De foto is nu als geheel te zien, maar door in de foto te klikken wordt de foto geopend op ware grootte (18 x 21 cm). In het laatste geval blijken de foto's verbazingwekkende gedetailleerd. Zo zijn de trams zichtbaar op het Rokin in Amsterdam.

De pilot heeft één minpuntje: het is niet mogelijk naar topografie te zoeken. Het zou bijvoorbeeld aardig zijn te kunnen zoeken naar vliegveld Valkenburg nabij Katwijk, om te kijken wat de Duitsers met het vliegveld hebben gedaan.

ZUILEN: VIER PILOTS VERGELEKEN

Voor een aantal gebieden zijn er meerdere pilots die op hetzelfde gebied betrekking hebben. Voor de gemeenten Delft en Utrecht zijn er zelfs vier verschillende pilots beschikbaar. Voor de kadastrale gemeente Zuilen gaan wij hier wat gedetailleerder op in. Naast het gescande verzamelpen en de gescande minuutplannen en OAT's van dit gebied (de basisfunctionaliteit) zijn de gevectoriseerde minuutplannen, met daaraan OAT-gegevens gekoppeld, te raadplegen en zijn er luchtfoto's, een veldminuut en prekadastrale

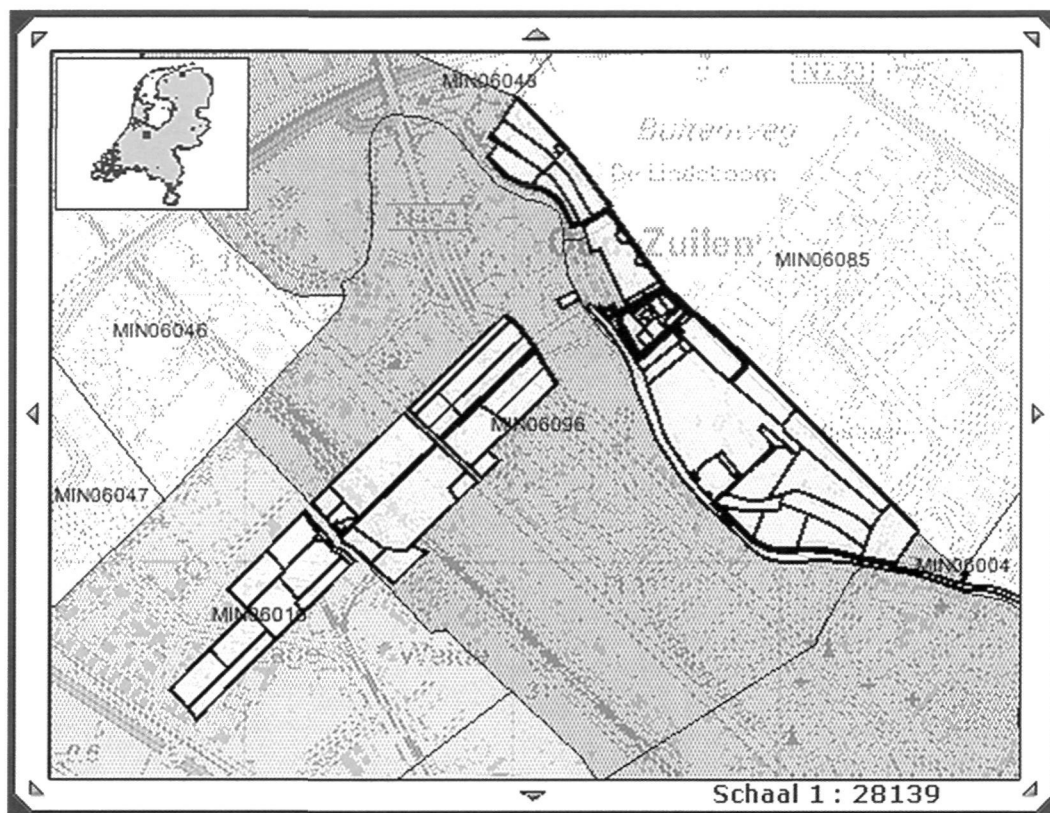
Overzicht van verzamel- en minuutplans van Zuilen en omgeving.

kaarten opvraagbaar. Een uiteenzetting van deze informatie geeft een aardig beeld wat er zoal mogelijk is met de internetsite.

Ten eerste bekijken we de basisgegevens. De kadastrale gemeente Zuilen bestaat uit drie secties. Naast het verzamelplan kan men ook de drie gescande minuutplans en de bijbehorende OAT's bekijken. Op de verzamelplan zijn vele potloodaantekeningen te vinden. Deze geven de wijziging van de gemeentegrenzen aan: het deel dat naar Utrecht en het deel dat naar Maarssen overgegaan is. Ook op de minuutplans zijn dergelijke verwijzingen te vinden. Uit de aantekeningen op de minuutplans, met rode pen, blijkt dat de percelen 'Bij de wet van 8 oktober 1953'

overgegaan zijn naar de andere gemeenten.

Als de gebruiker een beeld wil krijgen over het grondgebruik of grondbezit, kost het veel tijd om de gegevens van de OAT en de perceelkaart met elkaar te combineren. Een van de doelstellingen van de pilotprojecten was dan ook om al deze gegevens te vectoriseren en aan elkaar te koppelen. Zuilen is een van de kadastrale gemeenten waarvoor dit als pilot gerealiseerd is. Het is met de rapportagefunctie makkelijk te achterhalen welke grond bij Slot Zuilen hoorde in 1832: met de informatie-icoon wordt op het perceel van het Slot geklikt, waarna links van de kaart de informatie uit de OAT verschijnt. Hier lezen we dat Van Tuijll van Serooskerke de eigenaar is. Via rapportagefunctie kunnen vervolgens alle percelen van die eigenaar geselecteerd worden. Een overzicht verschijnt in een apart

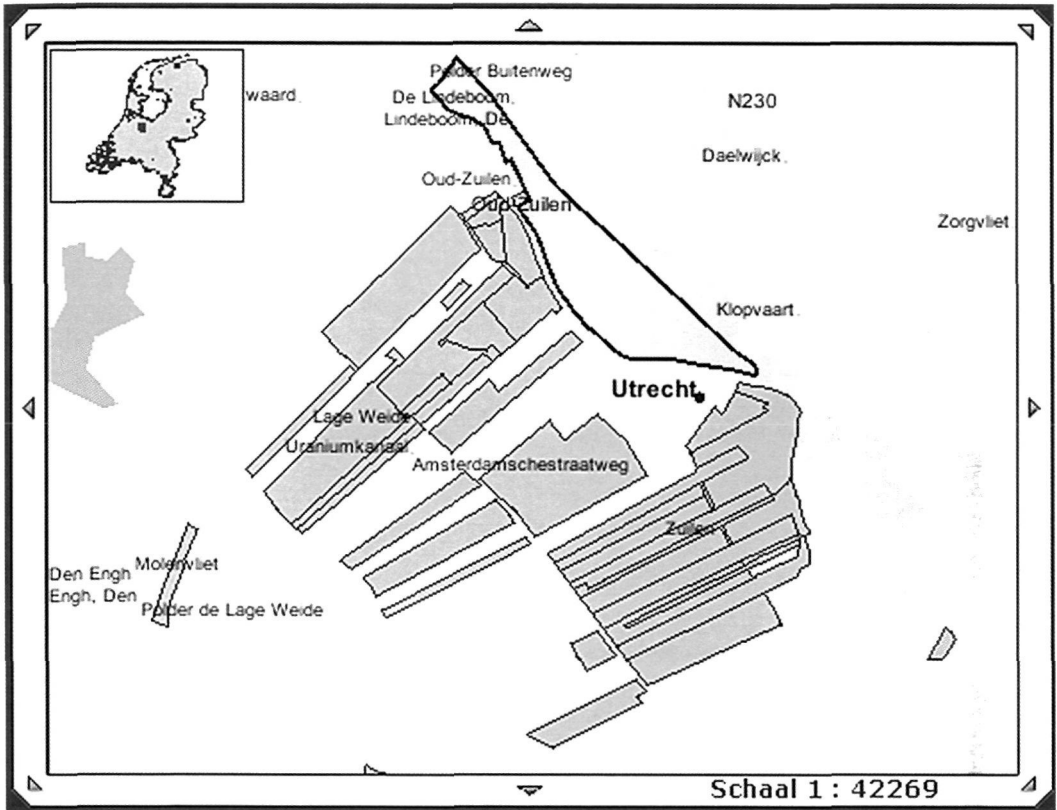

venster, terwijl de betreffende percelen in de kaart geel gekleurd worden. Helaas is bij twee percelen de een achtervoeging (respectievelijk 'van Maarsssen' en 'van Zuilen') aan de naam toegevoegd, zodat deze twee percelen niet in het totale overzicht weergegeven worden. Er kan namelijk maar één eigenaar tegelijkertijd geselecteerd worden.

Het is mogelijk om het grondbezit van de heer van Zuilen te vergelijken met andere tijdstippen. Hiervoor wordt de pilot van de prekadastrale kaartboeken geactiveerd. Als na het beginscherm ingezoomd wordt op Zuilen, blijkt er in dat gebied zeer veel prekadastraal kaartmateriaal voorhanden. Als de kaarten uit het 'Kaartboek Huis Zuilen' en de losse kaarten van Huis Zuilen geselecteerd worden, blijkt het grondbezit aardig overeen te komen met dat

De bezittingen van Van Tuijll van Serooskerke in Zuilen in 1832.

Van Tuijll van Serooskerke in 1832. Een nadere bestudering leert dat veel van deze kaarten dateren van rond 1800. De enige kaart uit het kaartboek die betrekking op Zuilen heeft, is echter al in de 17e eeuw vervaardigd. Bij de pilot van prekadastrale kaarten wordt geen compleet overzicht van al het grondbezit gegeven. Alleen de percelen binnen Utrecht en De Bilt waarvan een kaart in het Utrechts Archief bewaard wordt zijn terug te vinden. Wel mag geconcludeerd worden dat in het 17e-eeuwse kaartboek alle in Zuilen liggende percelen die op dat moment in bezit zijn, zijn opgenomen. Tussen de 17e eeuw en 1832 is het grondbezit dus toegenomen.

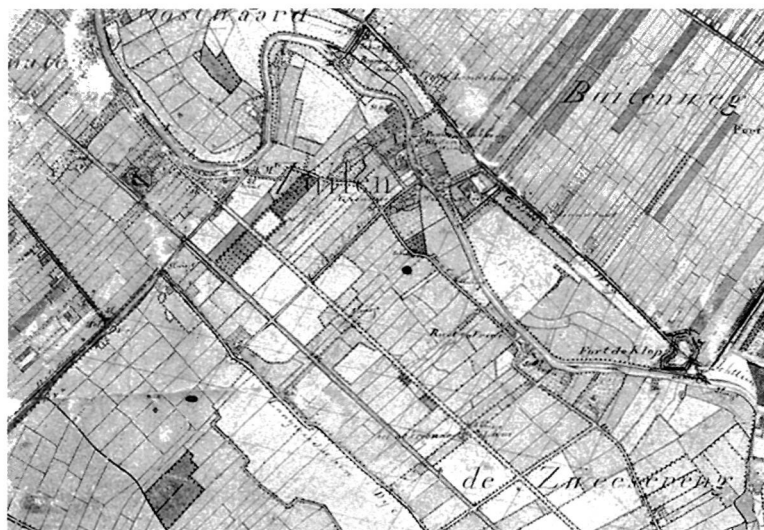
Overzicht van de kaarten uit het Kaartboek van Huis Zuilen (17e eeuw).

De kadastrale informatie kan ook nog vergeleken worden met de veldminuten die voor de TMK (1850-1864) vervaardigd zijn. Deze veldminuten zijn direct afgeleid van het Kadaster. Met name voor veranderingen in grondgebruik in de periode van ongeveer een kwart eeuw tussen Kadaster en TMK is deze pilot interessant. Een vergelijking leert dat een kleine minderheid van de percelen van grondgebruik is veranderd in deze periode. Naast grondgebruik kan ook de ontwikkeling in de bebouwing vergeleken worden. Tenslotte kunnen er nog luchtfoto's van Zuilen opgevraagd worden. Deze zijn echter alleen beschikbaar voor het zuidelijke deel van de kadastrale gemeente.

TENSLOTTE

De realisatie van www.dewoonomgeving.nl is een uniek project. Niet eerder is zo'n omvangrijke serie kaarten met bijbehorende tabellen gedigitaliseerd en op internet ontsloten. Het Kadaster 1832 is nu overal ter wereld raadpleegbaar. Jammer is het dat de site alleen Nederlandstalig is. Een Engelse interface had niet mistaan.

Wat het project extra bijzonder maakt zijn de toegevoegde pilotprojecten. Diverse toepassingen van de kadastrale informatie en andere historische gegevens zijn aan het Kadaster 1832 gekoppeld. De drie verschillende manieren om bij de pilots te komen maken het geheel soms wat onoverzichtelijk, omdat er verschillende benamingen aan de pilots gegeven worden. Voor (historisch-geografische) onderzoekers is

Fragment van de veldmi-
nuut (blad Utrecht).

deze internetsite het meest waardevol wanneer er voor een bepaald gebied naast de basisfunctionaliteit informatie uit meerdere pilots beschikbaar is. Zuilen is hiervan een goed voorbeeld.

The cadastral plans of 1832 on internet

At the end of 2003 the website 'DeWoonOmgeving' was realised. In this project the series of the oldest Dutch cadastral plans of 1832 and the accessory tables are digitally catalogued. By zooming in on a map of the Netherlands the different cadastral municipalities and sections appear. By clicking on the map a detailed digital picture of the cadastral map of that location is shown. Also digital pictures of the tables can be viewed. Beside these basic functionalities a number of pilot projects are added to the website. Most of the pilots contain vectorised cadastral plans on which the tabular information is linked. Some pilots have pre-cadastral information linked to these vectorised maps. Some other pilots are not directly linked to the cadastral maps. These pilots contain property maps, aerial photographs and topographical

maps. For researchers, the website is the most useful, when information of different pilots can be combined for a certain region.

LITERATUUR

- HEERE, E. & M. STORMS (2003). @ La Carte: Vind uw woonadres op www.dewoonomgeving.nl (1). In: Caert-Thresoor 2003-4.
- HOLLEMAN, R. (2002). Een nieuw leven voor oude kadastrale gegevens: een onderzoek naar verbetering van de beschikbaarstelling van oude kadastrale gegevens ten behoeve van historisch onderzoek en de interesse in de leefomgeving. Afstudeerscriptie Universiteit Utrecht.
- KOEMAN, C. (1983). Geschiedenis van de kartografie van Nederland: zes eeuwen land- en zeekaarten en stadsplattegronden. Pp. 198-199. Canaletto: Alphen aan den Rijn.
- MOL, J.A. & P. NOOMEN (1998). De Prekadastrale atlas fan Fryslân. In: Caert-Thresoor 1998-2, pp. 33-37.
- WIELAND, J. (2003). Kadaster 1832 (1841) revisited: archiefbrede samenwerking op moderne leest onder de koepel van DIVA. In: Caert-Thresoor 2003-1, pp. 14-16.